

Kommunstyrelsens förvaltning

Datum
2022-01-18Dnr
KS/2021:439/50Sida
1 (5)Avdelningschef samhällsbyggnad
Marcus Bröddén Blomqvist

Kommunstyrelsen

Nationell plan för transportinfrastrukturen 2022-2033 - Yttrande

Gagnefs kommun instämmer i huvudsak med Region Dalarnas yttrande men vill utöver det komplettera med, och särskilt understryka, följande:

Gällande nationell plan 2018–2029 ska genomföras

Gagnefs kommun anser, i linje med regeringens direktiv, att nu gällande nationell plan i första hand måste genomföras. Trafikverkets förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2022-2033 bryter i detta avseende mot regeringens direktiv på flertalet sätt vilket skulle komma att resultera i omfattande negativa effekter såväl när det gäller de transportpolitiska målen som trovärdigheten för hela planeringsprocessen för transportinfrastrukturen.

Fördjupning E16 Borlänge-Djurås

Gagnefs kommun vill särskilt uppmärksamma regeringen på objektet E16 Borlänge-Djurås. Regeringen fattade 2021-03-04 beslut om att E16 Borlänge-Djurås skulle vara ett av objekten som byggstartas år 2021–2023 (år 1–3), vilket innebar att objektet flyttades från år 4-6. Etapp 1 påbörjades därefter under 2021, medan etapp 2 och 3 av objektet planeras att påbörjas under 2023. Det framgår tydligt att objektet E16 Borlänge-Djurås är att betrakta som ett sammanhållet objekt.

I direktiven till Trafikverket med uppdrag om att ta fram nationell plan för infrastruktur skriver regeringen att Trafikverket den 11 mars 2021 fick i uppdrag att lämna förslag på objekt som bör få byggstartas år 1-3 (2022-2024) samt objekt som bör få förberedas för byggstart år 4-6. Trafikverket redovisade uppdraget den 14 april 2021. I den redovisningen räknas E16 Borlänge-Djurås upp som ett av de objekt som har byggstartats eller bedöms att byggstartas innan utgången av 2021. Regeringen skriver i direktiven att i det fall arbetet i enlighet med föreliggande uppdrag föranleder ändringar i förhållandet till det förslag på byggstartar som Trafikverket redovisade i april 2021 ska ändringsförslaget särskilt redovisas och motiveras.

Mot bakgrund av ovanstående kan det inte anses att Trafikverket har följt det direktiv som regeringen beslutat om. Regeringen har tydligt påtalat att ändringsförslaget utifrån det som föreslogs av Trafikverket i april 2021

gällande byggstarter år 1-3 ska särskilt redovisas och motiveras. Någon öppning för omprioritering av redan påbörjade objekt har regeringen däremot inte angett i direktivet. Något förslag om att byta byggstartsgrupp för objektet E16 Borlänge-Djurås har heller inte föreslagits av Trafikverket, i stället förefaller Trafikverket att bortse från att de tre etapperna tillsammans utgör ett gemensamt objekt.

Trafikverkets hantering av objektet E16 Borlänge-Djurås skulle, om regeringen godkänner hanteringen, bli ett prejudikat som kraftigt urholkar trovärdigheten för planeringsprocessen. Kommuner och regioner måste kunna lita på att beslut som regeringen har fattat om byggstarter gäller och vidmakthålls.

Till yttermera visso menar Gagnefs kommun att det saknas motivering och redovisning till varför objektet E16 Borlänge-Djurås till större delen skjuts på framtiden. Trafikverket anför två faktorer, som får betraktas som de skäl som myndigheten menar är anledningen till att objektet inte längre prioriteras.

Det ena är kostnadsökningar. I likhet med många andra objekt har kostnaderna för E16 Borlänge-Djurås ökat i förhållande till den summa som angavs i nuvarande nationell plan. Dock är merparten av kostnaderna konsekvenser av beslut som Trafikverket har fattat och som bedöms som samhällsekonomiskt lönsamma. Det här är också kostnadsökningar som till större delen redovisades för regeringen i samband med beslutet om byggstart för objektet. Kostnadsökningarna för det här objektet kan således inte betraktas som ett rimligt skäl till omprioritering.

Den andra faktorn som anges är att hastigheten på sträckan är 80 km/h. Vilket är ett resultat av den hastighetssänkning som Trafikverket har genomfört och kan inte anses vara ett argument för varför trafiksäkerhetshöjande åtgärder Dalarnas mest trafikerade vägstråk ska skjutas på framtiden.

Konsekvenserna av hastighetssänkningen på E16 har redan resulterat i påvisbart minskad trafikmängd med överflyttning till andra delar av vägnätet som saknar dimensionering för sådan trafikmängd. Det här är negativt såväl ur trafiksäkerhetssynpunkt som för den regionala och lokala tillväxten.

Att bryta isär objektet E16 Borlänge-Djurås, så som Trafikverket föreslår, genom att skjuta etapp 2 och 3 bortom 2033 skulle inte bara strida mot regeringens tidigare beslut om byggstart utan också resultera i att upparbetade kostnader riskerar att gå förlorade. För etapperna 2 och 3 finns

färdiga vägplaner redo att fastställas. Omfattande resurser och arbetstid har lagts ner av såväl Trafikverket som kommuner och region.

Kommuninvånare och civilsamhälle har varit delaktig i samrådsprocesser och inkommit med synpunkter som har beaktats. Avtal om medfinansiering har tecknats mellan Trafikverket och Gagnefs kommun och kommunen har redan påbörjat verkställandet av sin del av avtalet.

Det här är ett oacceptabelt resursslöseri med såväl offentliga medel som tid och engagemang. Både regeringens och Trafikverkets trovärdighet står på spel i detta avseende.

Att skjuta objektet E16 Borlänge-Djurås på framtiden skulle få negativa konsekvenser för hela Dalarnas utveckling. E16 är en av de viktigaste vägarna i länet för näringsliv, arbetspendling och besöksnäring. Dalarna är den största besöksdestinationen efter storstadsregionerna. Samtidigt är sträckan Borlänge – Djurås ett av de farligaste vägavsnitten i Sverige. Att prioritera bort objektet utan en konsekvensanalys är oansvarigt.

Gagnefs kommun vill också understryka att det finns en överhängande risk för dricksvattenförsörjningen för Borlänge och Falun då sträckningen E16 Borlänge-Djurås ligger inom skyddsområdet för Lennhedens vattentäkt som försörjer cirka 85 000 innevånare. Om inte objektet E16 Borlänge-Djurås fullföljs måste Trafikverket vidta kostsamma åtgärder för att skydda vattentäkten.

Gagnefs kommun anser mot bakgrund av vad som anförts ovan att objekt E16 Borlänge-Djurås alltjämt ska betraktas som ett sammanhållet objekt, varför objektet som helhet, således inkluderande etapp 2 och 3, måste finnas med i den nationella planen och vara finansierat fullt ut.

Återställ hastighetssänkning – ge uppdrag om aktiva åtgärder

Gagnefs kommun anser att regeringen i samband med fastställandet av den nationella planen ska ge Trafikverket i uppdrag att avbryta projektet med generella hastighetssänkningar av vägar som saknar mittseparering.

Hastighetssänkningarna har medfört kraftiga försämringar för de regioner som har drabbats, medan några tydliga trafiksäkerhetshöjande effekter inte har kunnat påvisas av de genomförda åtgärderna.

Gagnefs kommun instämmer i de uttalanden som infrastrukturminister Tomas Eneroth har gjort om att generella hastighetssänkningar på långa

sträckor inte är bra och önskvärt. Trafikverkets hastighetssänkningar till 80 km/h har framför allt drabbat landsbygden negativt. Förutom längre restider och försämrad tillgänglighet påverkar hastighetssänkningarna i hög grad även de mindre länsvägarna. När hastigheten på det större vägarna sänks förändras resmönstret med konsekvensen att trafiken ökar på det mindre vägnätet, som inte är dimensionerat för detta med hänsyn till trafiksäkerhet, bärighet eller underhåll. För att möta denna utveckling kommer regering och riksdag att behöva öka anslagen till länsplanerna då konsekvensen blir att de mindre vägarna får ett ökat slitage och behov av åtgärder till följd av ökad miljöpåverkan för de boende längs vägen.

Hastighetssänkningarna medför också att högre investeringskrav på mittseparering av vägar för att uppnå tillgänglighet och trafiksäkerhet. Med konsekvens att andra prioriterade åtgärder blir lidande. Om regeringen ämnar fortsätta med sänkning av hastigheten på vägarna bör detta balanseras upp med en högre ram för nationell plan 2022–2033.

Mot den bakgrund av det som ovan anförts anser Gagnefs kommun att regeringen inte kan tillåta Trafikverket att fortsätta projektet med generella hastighetssänkningar. I stället bör ett uppdrag ges till Trafikverket att återställa genomförda sänkningar och återkomma med aktiva trafiksäkerhetshöjande åtgärder på de vägavsnitt där det är påkallat till följd av en högre olycksrisk.

Viktigt stråk mot Sälenfjällen och Norge

I förslaget till nationell plan för transportinfrastruktur 2022-2033 finns på sidan 151 en karta över viktiga stråk i mellersta Sverige. Kartan saknar hänvisning till det stråk som löper längs med Västerdalarna upp till Sälenfjällen och vidare in i Norge. Stråket utgörs av såväl E16 som Rv66, antingen var och en för sig eller som en kombination, men även av Västerdalsbanan. Stråket är av stor betydelse för såväl gods som besöksnäring, varför Gagnefs kommun anser att stråket ska definieras som ett av de viktiga utpekade stråken och därför återges på kartan.

Rv66 sträcker sig mellan Västerås och norska gränsen (Trysil) via Fagersta, Smedjebacken, Ludvika, Björbo/E16 och vidare i gemensam sträckning med E16 till Malung och Sälenfjällen.

Vägen är ett av huvudstråken för den omfattande turisttrafiken från västra Mälardalsområdet till Dalafjällen. Vägen har en viktig funktion utifrån att

det är ett betydande pendlings- och godstrafikstråk inklusive kopplingen till Västerås hamn. Rv66 är utpekad inom det funktionellt prioriterade vägnätet (FPV).

Mot bakgrund av det som har anförts ovan anser Gagnefs kommun att staten igenom den nationella planen måste ta ett större ansvar för dimensioneringen av Rv66 genom ut- och ombyggnad av vägen. Behoven är alldeles för omfattande för att överlämna det ansvaret till länsplanen.

Minst 10 procent ökad ekonomisk planeringsram för namngivna investeringar

För att korrigera de brister som Trafikverkets förslag till nationell plan uppvisar anser Gagnefs kommun att medlen för namngivna objekt behöver öka med minst 10 procent och att dessa resurser prioriteras till åtgärder som fallit utanför plan samt planmogna åtgärder med tydlig landsbygdsprofil för förkortad restid och trafiksäkerhetsnytta. Konkret innebär det bland annat att hela objekten E16 Borlänge-Djurås respektive E16/väg66 Förbi Yttermalung tas med som namngivna objekt i kommande plan, och att objektet E16 Borlänge-Djurås kvarstår i

Fredrik Jarl

Kommunstyrelsens ordförande